

Dokumentų pavadinimų trumpinimas

Trumpinant oficialių dokumentų tiesioginės reikšmės pavadinimus gali būti praleidžiamas dokumento pavadinimo pradžioje einantis valstybės ar institucijos pavadinimas, tada pirmasis sutrumpintojo pavadinimo žodis rašomas iš didžiosios raidės, pvz.: *Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymas – Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymas, Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto pakeitimo įstatymas – Vidaus tarnybos statuto pakeitimo įstatymas, Lietuvos Respublikos darbo kodeksas – Darbo kodeksas, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija – Vaiko teisių konvencija.*

Aukščiausiųjų valstybinės valdžios institucijų (*Lietuvos Respublikos Seimas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė*) pavadinimų visi sudaromieji žodžiai rašomi iš didžiosios raidės.

Santrumpos *LR Seimas* ir *LR Vyriausybė* vartotinos, bet administraciniuose tekstuose nerekomenduojamos.

Administraciniuose tekstuose valstybės pavadinimo *Lietuvos Respublika* trumpinti nerekomenduojama, tačiau jei prireikus vartojama jo santrumpa *LR*, toliau pavadinimas rašomas kaip ir nesutrumpintas, pvz.: *Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas – LR civilinis kodeksas.*

Kuris pasakymas taisyklingas: „būti apsirengusiam tvarkingais ugniagesio gelbėtojo drabužiais“, „būti apsirengus tvarkingais ugniagesio gelbėtojo drabužiais“?

Abu pasakymai taisyklingi, beasmeniuose sakiniuose taisyklinga vartoti tiek padalyvį, tiek dalyvį.

Ir asmeniniuose sakiniuose padalyvis gali būti vartojamas, kai šalutinį veiksmažodį atlieka kitas veikėjas: *Dėstytojas liepė studentui ateiti geriau pasirengus (pasirengusiam)* (žr. Kalbos patarimai. Kn. 2: Sintaksė. 3. Įvairūs dalykai, Vilnius, 2003, p. 20).

Kaip rašyti: „toliau vadinama PGV“, „toliau – PGV“ ar kaip kitaip?

Yra keletas būdų, pavyzdžiui: *priešgaisrinė gelbėjimo valdyba (toliau vadinama PGV)*; su brūkšniu (*toliau – PGV*); be brūkšnio (*toliau PGV*); šalia pateikiama tik santrumpa: *priešgaisrinė gelbėjimo valdyba (PGV)*.

Visi čia pateikti rašymo ir skyrimo būdai yra taisyklingi. Tačiau linkstama po „toliau“ rašyti brūkšnį. Toks polinkis fiksuotas Albino Drukteinio leidinyje *„Lietuvių kalbos skyryba. Taisyklės, komentarai, patarimai“* (Vilnius, 2020; apsvarstyta VLKK), žr. 1.9 skyriuje „Praleidimas“ 5 komentara (122 psl.).

Ar reikia tekste skirti žodžius „galbūt“, „taigi“, „visų pirma“ ir pan.?

Pagal Kalbos komisijos 2019 m. lapkričio 7 d. nutarimo Nr. N-8 (178) „Dėl Lietuvių kalbos skyrybos taisyklių“ 8.4 punktą „modalumą reiškiantys žodžiai ar junginiai *anaiptol, antai, apskritai, atseit, būtent, destis, esq, galbūt, galų gale, geriau, greičiausia(i), iš esmės, iš principo, iš tiesų, iš tikro, iš tikrųjų, iš viso, kaip tyčia, lyg tyčia, konkrečiai, mat, pagaliau, (ne)palyginti, paprastai, pirmiausia(i), rasi(t), savo ruožtu, šiukštu, štai, taigi, tikriausiai, turbūt, veikiausiai, vis dėlto, visų pirma* ir pan., taip pat pirminiai jaustukai *ak, ei, oi* ir pan. gali būti išskiriami kableliais, jei norima jiems suteikti įterptinį pobūdį“. Taigi skyrimas ar neskyrimas nebelaikomas klaida. Atkreiptinas dėmesys, kad formuliuotė baigiama žodžiais „ir pan.“, t. y. panašių modalumą rodančių žodžių, žodžių junginių ar jų variantų gali būti ir daugiau nei sąraše, pvz.: *Vyriausybė pritarė mūsų projektui ir(,) greičiausiai(,) skirs lėšų.* Tam tikras dokumentų kiekis(,) **paprastai(,) nusakomas dgs. forma dokumeškai. Taigi(,) Vyriausybė savo nutarimu pakeitė įmonių apmokestinimą.**

„Pėstysis“ ar „pėsčiasis“, „tretysis“ ar „trečiasis“?

Pėstysis yra tarminė forma, vartojama šnekoje, laisvuosiuose stiliuose. Oficiali, prestižinė forma yra **pėsčiasis, pėsčioji** (vns. galininkas **pėsčiajį**, ne *pėstijį*). **Pėsčiasis, pėsčioji** yra sudaiktavardėjęs įvardžiuotinis būdvardis (žr. A. Pupkis. *Pėsčiasis ar pėstysis?* // Gimtoji kalba, 1995, Nr. 10, p. 15; Kalbos patarimai. Kn. 1: Gramatinės formos ir jų vartojimas, Vilnius, 2002, p. 54).

Spėjama, kad formos įvairavimą įstatymuose – *trečiasis asmuo* ir *tretysis asmuo* – lėmė dažniau vartojama daugiskaitos kamieno forma *tretieji asmenys*. Vis dėlto bendrinėje kalboje vartotina vienaskaitos vardininko forma **trečiasis asmuo** (*tretysis* gali būti vartojama tik citatose).

Kurios formos vartojamos bendrinėje kalboje: „reiktų“ ar „reikėtų“, „reiks“ ar „reikės“?

Abi formos gali būti vartojamos. Formos **reiktų, reiks** siejamos su veiksmažodžiu *reikti*, formos **reikėtų, reikės** – su *reikėti*. Žr. „Dabartinės lietuvių kalbos žodyną“.

Pavyzdžiai: Kada **reiktų** vartoti kalio jodido tabletes? Šią formuluotę **reikėtų** pakeisti. Kokių priemonių **reiks** imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta? Šiam projektui įgyvendinti **reikės** skirti papildomų lėšų.

Parengė Departamento Dokumentų valdymo skyriaus kalbos tvarkytoja Aldona Bareikienė.

Remtasi Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimais, *Konsultacijų banko* įrašais (www.vlkk.lt), Kanceliarinės kalbos patarimais <http://kanceliariaipatarimai.lki.lt/>, Terminų banku, „Dabartinės lietuvių kalbos žodynu“, „Dabartinės lietuvių kalbos gramatika“, *Lietuvių kalbos rašybos taisyklėmis* (patvirtinta 2022 m. sausio 6 d. VLKK nutarimu Nr. N-1(190) https://vlkk.lt/media/public/file/Nutarimai/Ra%C5%A1yba_2022.pdf, Lietuvių kalbos skyryba https://www.vlkk.lt/media/public/file/Leidiniai/Liet_k_skyryba.pdf, interneto publikacijomis.

Daugiau patarimų žr. <https://pagd.lrv.lt/>. >Administracinė informacija >Kalbos patarimai.